

دانشگاه علامه طباطبائی
دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

پایان نامه جهت اخذ کارشناسی ارشد رشته آموزش و پرورش تطبیقی

عنوان پژوهش

بررسی تطبیقی روش یاددهی - یادگیری و شیوه های ارزشیابی از
پیشرفت کودک بر اساس برنامه ریزی چند بعدی و روش واحد کار در
آموزش و پرورش پیش از دبستان

استاد راهنما

سرکار خانم دکتر فرخنده مفیدی

استاد مشاور

سرکار خانم دکتر سیمین بازرگان

استاد داور

سرکار خانم فرشته مجیب

پژوهشگر

مهتاب کیانی

پاییز 88

پرودگارا :

سپاست گویم که بر من منت نهادی و خلعت تحصیل
پوشانیدی، از درگاه لطف خواستارم که بر اندیشه هایم پاکی،
بر بازوانم توان و بر قلبم ایمان بخشی تا بر این راه استوار
باشم

تقدیم به :

همراهم همیشه و همراهم استوارم

پدر و مادر عزیز و همسر مهربانم

با تقدیر و تشکر از :

سرکار خانم دکتر مفیدی که راهنمایی این پژوهش را بر عهده داشتند و با تمام وجود در حل مشکلات همراهی ام کردند .

سرکار خانم دکتر بازرگان که مشاوره ی این پژوهش را به عهده داشتند و زحمات زیادی برای این کار کشیدند .

سرکار خانم مجیب که داوری پایان نامه را متقبل شدند و نظرات ارزنده شان به غنای کار افزود .

چکیده

پژوهش حاضر تحت عنوان « بررسی تطبیقی روش یاد دهی - یادگیری و شیوه ای ارزشیابی از پیشرفت کودک بر اساس برنامه ریزی چند بعدی و روش واحد کار در آموزش و پرورش پیش از دبستان » انجام شده است تا ضمن معرفی و مقایسه این روش ها، زمینه را برای بالا بردن کیفیت و کارایی برنامه های درسی دوره ی پیش از دبستان مساعد نموده و طراحان و برنامه ریزان آموزش و پرورش کشور را در جهت رفع مشکلات و ارائه روش های مناسب یاری دهد. این پژوهش از نوع تحقیقات توصیفی - مقایسه ای و بر پایه ی روش تحلیل محتوا است و اطلاعات مورد نیاز با استخراج از اسناد و مدارک موجود، مشاهده، مصاحبه و امثال آن جمع آوری شده است. برای تجزیه و تحلیل داده ها از روش تجزیه و تحلیل کیفی که شامل سه مرحله ی الف - تلخیص داده ها، ب - عرضه داده ها، ج - نتیجه گیری، است، استفاده شده است. بر اساس یافته های حاصل از مقایسه روش واحد کار و الگوی برنامه ریزی چند بعدی و شیوه های ارزشیابی هر یک، می توان نتیجه گرفت که الگوی برنامه ریزی چند بعدی به سبب داشتن ویژگی های مطلوب کودک محوری، توجه به پرورش کل شخصیت کودک، چند بعدی بودن (بعد فعالیت های مورد علاقه ی کودکان، پروژه های برگرفته از زندگی کودک، مهارت ها و مضامین بین رشته ای)، توجه به حداکثر مؤلفه های تأثیرگذار در امر یادگیری (خانواده، جامعه، مراکز آموزشی)، پرورش مهارت های پایه ای یادگیری (مشاهده، طبقه بندی، اندازه گیری، برقراری ارتباط، استنتاج، جمع آوری، ثبت و تفسیر یافته ها، فرضیه سازی، الگوسازی و کاربرد های آن، آزمایش) در کودکان، پرورش مهارت های تفکر انتقادی (بیان اندیشه، تجزیه و تحلیل، ترکیب، ارزشیابی، کاربرد، خلق اندیشه) در کودکان، پرورش مهارت ها و مضامین بین رشته ای (کوشایی، شادی و مهربانی، زبان، حل مسئله، تخیل، پیش بینی، استقلال فردی، شهروندی، زیبایی شناسی) در کودکان، بهره گیری از روش پروژه ای، ساخت و تولید دانش توسط خود کودک، توجه به تفاوت های فردی کودکان و سبک های یادگیری متفاوت آن ها، تعمیق یادگیری، انعطاف پذیری، توجه به فرایند دستیابی به پاسخ هر مسأله (فرایند مداری

(افزایش خلاقیت و آزادی بیان و تقویت روحیه پرسش‌گری در کودکان، جاذبه و پویایی فعالیت‌ها، کاهش فاصله میان نظر و عمل، توجه به استانداردهای آموزشی، استفاده از روش‌های چندگانه ارزشیابی (تنوع ابزارها)، توجه به فرایندهای ارزشیابی، ارائه بازخوردهای چندگانه و مستند کردن آموخته‌های کودکان، الگوی مناسب‌تر و برخوردار از جامعیت لازم در مبانی نظری، روش‌های یاددهی - یادگیری و شیوه‌های ارزشیابی از پیشرفت کودک، برای آموزش کودکان پیش‌دبستانی و پاسخ‌گویی به نیازهای آن‌ها برای حضور در دنیای پیچیده‌ی در حال تغییر امروزی و پذیرش مسئولیت در قرن بیست و یکم خواهد بود .

کلیدواژه‌ها : روش واحد کار، الگوی برنامه‌ریزی چندبعدی، ارزشیابی پیشرفت کودک، آموزش و پرورش پیش از دبستان .

فهرست مطالب

عنوان

فصل اول - کلیات تحقیق

12.....	مقدمه
14.....	بیان مسأله
18.....	اهمیت و ضرورت تحقیق
19.....	سؤال های تحقیق
19.....	هدف کلی تحقیق
19.....	اهداف جزئی تحقیق
20.....	تعریف مفاهیم و واژگان اختصاصی

فصل دوم - ادبیات و پیشینه تحقیق

24.....	مقدمه
24.....	ضرورت و اهمیت آموزش و پرورش پیش از دبستان
29.....	اهداف برنامه های پیش از دبستان در ایران
31.....	اساسنامه ی دوره ی پیش دبستانی
	چگونگی آموزش و پرورش پیش از دبستان در آراء و نظریات پیشگامان تعلیم و تربیت
33.....	کودک
33.....	- جان دیوئی
38.....	- ژان پیاژه
45.....	- لوسمینویچ ویگوتسکی
48.....	- جروم اس برونر
50.....	- گاردنر
52.....	آموزش و پرورش پیش از دبستان در چند کشور
52.....	- آموزش و پرورش پیش دبستانی در سوئد
55.....	- آموزش و پرورش پیش دبستانی در آلمان

- 56..... آموزش و پرورش پیش دبستانی در آمریکا
- 57..... آموزش و پرورش پیش دبستانی در ایتالیا
- 57..... آموزش و پرورش پیش دبستانی در کانادا
- 58..... الگوهای متداول برنامه ی درسی در دوره ی پیش از دبستان
- 58..... الگوی فروبل
- 60..... الگوی مونته سوری
- 64..... الگوی والدورف
- 67..... الگوی بانک استریت
- 70..... الگوی های اسکوپ
- 74..... الگوی اونتاریو
- 76..... الگوی رچیوامیلیا
- 83..... برنامه ی درسی و عناصر آن
- 83..... دیدگاههای برنامه ی درسی
- 84..... دیدگاه رفتاری
- 86..... دیدگاه موضوعی - دیسپلینی
- 87..... دیدگاه اجتماعی
- 88..... دیدگاه فرایند شناختی
- 90..... دیدگاه رشدگرا
- 91..... دیدگاه انسانگرایانه
- 92..... دیدگاه ماورای فردی یا کل گرایانه
- 93..... برنامه درسی تلفیقی
- 95..... ویژگی های برنامه درسی تلفیقی
- 96..... اهداف برنامه های آموزشی پیش از دبستان
- 99..... مبانی طرح ریزی برنامه های آموزشی پیش از دبستان
- 101..... روش های آموزش و پرورش پیش از دبستان در ایران
- 102..... الف - روش واحد کار یا مرکز رغبت

102.....	مروری بر زندگی نامه ی اوید دکرولی – بنیانگذار روش واحد کار
104.....	مبانی نظری روش واحد کار یا مرکز رغبت
111.....	ب – برنامه ریزی چند بعدی
112.....	مبانی نظری الگوی برنامه ریزی چند بعدی
117.....	مفهوم ارزیابی آموزشی و تحول آن
119.....	ارزشیابی پیشرفت تحصیلی
119.....	انواع ارزشیابی پیشرفت تحصیلی با توجه به مقاصد آن ها
120.....	انواع ارزشیابی پیشرفت تحصیلی با توجه به زمان وهدف استفاده از آن ها
122.....	اصول حاکم بر ارزشیابی پیشرفت تحصیلی
125.....	اهداف ارزشیابی در دوره ی پیش از دبستان
126.....	ارزشیابی از پیشرفت تحصیلی کودکان پیش از دبستان
126.....	1- مشاهدات معلم
127.....	الف – واقعه نویسی
129.....	ب - چک لیست
129.....	ج - مقیاس های رتبه بندی
130.....	2- نمونه های کار یا پورت فولیو
131.....	3- آزمون ها
132.....	4- خود ارزیابی کودکان
133.....	تحقیقات انجام شده در داخل کشور
146.....	تحقیقات انجام شده در خارج از کشور
	فصل سوم – روش شناسی تحقیق
154.....	مقدمه
154.....	جامعه ی مورد مطالعه
154.....	روش پژوهش
155.....	روش جمع آوری اطلاعات
156.....	روش تجزیه و تحلیل داده ها

فصل چهارم - تجزیه و تحلیل یافته های پژوهش

160.....	مقدمه
160.....	بررسی سؤال اول پژوهش
167.....	بررسی سؤال دوم پژوهش
177.....	بررسی سؤال سوم پژوهش
185.....	بررسی سؤال چهارم پژوهش
187.....	بررسی سؤال پنجم پژوهش
199.....	بررسی سؤال ششم پژوهش

فصل پنجم - بحث و نتیجه گیری

207.....	مقدمه
207.....	بحث و نتیجه گیری
212.....	محدودیت ها
212.....	پیشنهادهای کاربردی
214.....	پیشنهادهای پژوهشی

فهرست منابع

216	فهرست منابع فارسی
221	فهرست منابع انگلیسی

فهرست جداول

شماره جدول	صفحه
1 - 2 . مقایسه ی روش ها و شیوه های ارزشیابی در الگوهای متداول برنامه ی درسی پیش از دبستان	82.....
2 - 2 . مبانی نظری الگوی برنامه ریزی چند بعدی و روش واحد کار	116.....
1 - 4 . مقایسه روش واحد کار و روش پروژه ای در آموزش و پرورش پیش از دبستان	181.....
2 - 4 . جدول فرایندی مفاهیم	194.....
3 - 4 . مقایسه ی شیوه های ارزشیابی از پیشرفت کودک در روش واحد کار و الگوی برنامه ریزی	ریزی چند بعدی 204.....

فهرست نمودارها

شماره نمودار	
1 - 4 . مدل واحد کار و فعالیت های مرتبط با آن	166.....
2 - 4 . بعد پروژه های برگرفته از زندگی کودکان	169.....
3 - 4 . بعد مضامین ، مهارت ها و نگرش های مؤثر بر پرورش کل شخصیت کودک	170.....
4 - 4 . بعد فعالیت های مورد علاقه ی کودکان	171.....
5 - 4 . مدل برنامه ریزی چند بعدی در آموزش و پرورش پیش دبستانی و دبستانی	172.....
6 - 4 . شبکه ی مفهومی واژگان پروژه ی « زمین ما و آنچه در آن است »	193.....
7 - 4 . پرسش های تفکر برانگیز	197.....

فصل اول

کلیات تحقیق

امروزه ضرورت و اهمیت آموزش در دوران اولیه کودکی به حدی محسوس و شایان توجه است که بازتاب آن در کلیه ی بحثها و پژوهشهای علمی و برنامه های آموزشی مراکز پیش دبستانی کاملاً هویدا است. اهمیت آموزش در این دوران از دو جنبه مورد توجه است یکی حساسیت و سهولت اثرپذیری کودکان از محیطهای آموزشی و دیگری دوام تأثیرات و عمق یادگیریهای آنان در این دوران است. یعنی یادگیریهای اولیه زمینه های مناسبی برای کسب تجارب بعدی کودکان فراهم می آورند و آنچه در سنین اولیه و پیش دبستانی آموخته می شود هم پایداری و دوام بیشتری دارد و هم تخریب و از بین بردن آن مشکل تر است (مفیدی، 1381، ص 5).

در طی این سالیان شخصیت کودک تکوین یافته و شکل می گیرد. کودک با کنجکاوی نسبت به خود و جهان پیرامونش می آموزد و بر خود می بالد، بدیهی است برنامه ریزی دقیق و ایجاد محیط و بستری مناسب، می تواند استعدادهای او را به شکوفایی برساند. توجه به این سالها می تواند کارائی بهتر دوره دبستان را به همراه داشته باشد. کودکانی که از نظر جسمی، ذهنی، عاطفی، اجتماعی بهتر پرورش یافته اند، برای برقراری با محیط آمادگی بیشتری دارند..

پرورش حس کنجکاوی، تفکر مستقل، بروز تواناییها و استعدادهای و تقویت حواس کودکان اصول بنیادین برنامه ریزی آموزشی در قرن جدید را تشکیل می دهند. کودک دنیای امروز، انسانی است پویا که در معرض پیامها و پدیده های اطراف قرار می گیرد. کنجکاوی طبیعی او برای دانستن به همراه کاوشگری خود جوش سبب می شود تا زمینه لازم برای تشخیص و تمیز تدریجی مفاهیم و ایجاد ارتباط منطقی بین کشفیات و در نتیجه درک جهان پیرامونش از منظر خویش و پذیرش نقش خود در آن محیط نوین پدیدار گردد. گسترش روز افزون علوم، فن آوری، همراه با رشد ارتباطات و در هم آمیختن این موارد در تمام ابعاد زندگی، لزوم آماده سازی انسان را جهت پاسخگویی به چالش های متفاوت و متنوع امروز و فردا ایجاب می نماید. امروزه، مهارت در کاربرد علم و یافته های آن در زندگی روزمره، افق

تازه ای را در نظریه های یاددهی - یادگیری روشن نموده و ضرورت پرداختن به آموزش مفاهیم، مهارتها و نگرشهای بنیادی را در دوره کودکی بیش از پیش مطرح می سازد. حفظ کور کورانه مطالب، یادگیری بدون آگاهی و انتخاب و تکرار طوطی وار دیگر قادر به پاسخگویی به نیاز کودک امروز در زندگی نمی باشد. نیازی که نه تنها بر دانش و ادراک کودک تأکید دارد، بلکه به شخصیت و مؤلفه های کیفی در پرورش شخصیت آنها چون مسئولیت پذیری، مشارکت پذیری، توانایی تحمل آرا و افکار دیگران، مسالمت جویی، خلاقیت و کوشایی اهمیت می دهد. کودک 5 ساله امروز می خواهد علایق و اندیشه هایش را بیان نماید. محور فعالیت و بازی را انتخاب کرده و به کشف و خلق در دنیای پر از راز و رمز شگفتی ها بپردازد او نیازمند تشویق و باور است. در برنامه آموزش و پرورش در قرن بیست و یکم تأکید می گردد که آنچه برانگیزاننده شوق کودک به فراگیری است محتوای مطالبی نیست که به او ارائه می شود، بلکه توانایی و کنشی است که این مطالب به کودک القاء می کند تا با از عهده بر آمدن کاری یا حل مسأله ای ذهنی و عملی به عزت و اعتماد به نفس رسیده و در نهایت، توان شروع تلاش های بعدی در وی ایجاد گردد. گاه ممکن است چالش ها در یادگیری، نتایج غیر قابل پیش بینی همچون یأس یا شغف را ایجاد نمایند. لذا توجه به واکنش های احساسی کودکان، از جمله ضرورت هایی است که باید در برنامه ریزی کودکان پیش دبستان مد نظر قرار گیرد. مدیران و مربیان مراکز پیش دبستانی، همراه و همگام با والدین کودک که وظیفه خطیر برنامه ریزی آموزشی و پرورشی را بر عهده دارند با پرهیز از روش های سنتی و منسوخ که گاه به دلیل اعمال فعالیت های خسته کننده و کسالت بار موجب سرکوبی امیال و استعداد های کودکان می گردند قادرند با به کار گیری روش ها و برنامه های خلاق، کودک را به پویندگی و بالندگی سوق داده، شوق دانستن، آموختن و به کار بستن را در او تثبیت نمایند (بازرگان، 1379، ص 162).

آموزش و پرورش نیز مانند بسیاری از علوم در زندگی، پیوسته در حال تغییر و تحول است، از این رو مسئولان تعلیم و تربیت یک جامعه، به خصوص معلمان و مربیان باید به تحولات سریع تعلیم و تربیت و

روشهای تازه تر و پیشرفته تر آگاهی یافته و به آن عمل کنند. هر اندازه که اطلاعات و دانش تازه تری درباره رشد و نمو کودکان به دست می آید، روش کار با کودکان و معیار انتظاراتی که باید از آنان داشت تغییر پیدا می کند. وقتی صحبت از روش آموزش می کنیم منظورمان مجموعه وسایل و راههایی است که رسیدن به هدف معینی را ممکن می سازد. زمانی که هدف روشن و مشخص باشد، انتخاب وسایل و روشهای مناسب برای نیل به آن هدف چندان دشوار نخواهد بود، اما گاه اتفاق می افتد هدف اصلی از نظر دور می ماند و حتی در مواردی دیده شده است که وسیله جای هدف را می گیرد و کوشش ها به نتیجه مطلوب نمی رسد (گروه آموزش قبل از دبستان وزارت آموزش و پرورش ، 1386 ، ص 14) .

بنابراین در پژوهش حاضر بر آن شدیم تا ضمن معرفی و مرور روش یاددهی - یادگیری برنامه ریزی چند بعدی و روش واحد کار و شیوه های ارزشیابی از پیشرفت کودک در هر یک، و پرداختن به کم و کیف و در نهایت مقایسه آنها، برنامه ریزان آموزش پیش از دبستان کشور را در جهت برنامه ریزی دقیق و جامع برای این دوره یاری رسانیم .

بیان مسأله

امروزه اهمیت و ضرورت آموزش و پرورش پیش از دبستان و به ویژه کیفیت آن بیش از گذشته مورد نظر است، افزایش روزافزون متقاضیان این دوره، نیاز والدین شاغل و نیاز جامعه، ضرورت تهیه برنامه های کیفی و غنی را در این دوره نشان می دهد. تحقیقات انجام شده در سالهای اخیر، نشان دهنده تاثیر برنامه های غنی و برنامه ریزی آموزشی و درسی مطلوب برای گروه های سنی مختلف این دوره است، مهمتر اینکه نتایج تحقیقات مؤید سرمایه گذاری بیشتر برای آموزش بهتر و برنامه های کیفی به علت کسب موفقیت های بیشتر کودکان در سالهای تحصیلی بعد از گذراندن دوره پیش از دبستان است (کول ، مفیدی ، 1384 ، ص 1) .

نتایج حاصل از نشست کار شناسان نهادهای آموزش و پرورش پیش از دبستان ما، از جمله نشست 20 تیر ماه 1380، در دفتر شورای جهانی وابسته به یونسف درباره جایگاه سازمانی پیش دبستانی، یکسان

سازی ساختار آموزش و پرورش پیش از دبستان، کم بودن منابع و محتوی پیش دبستانی و چگونگی تدریس و بالا بردن کیفیت برنامه های درسی نیز نشان می دهد که در حال حاضر الگوی برنامه ریزی مورد توافق برای تدوین برنامه های آموزش و پرورش پیش از دبستان وجود ندارد و آنچه که انجام می شود بسیار پراکنده و منعکس کننده میل و سلیقه هر یک از مراکز است (حبیبی، 1386، ص 23) .

نگاهی گذرا به تغییرات و تحولات آموزش و پرورش پیش از دبستان در طول بیش از نیم قرن گذشته نشانگر آن است که وجهه نظرهای شخصی در این امر بیش از حقایق علمی و عینی مسلم و غیر قابل انکار مؤثر بوده است، تا آنجا که، زمانی آموزش و پرورش پیش دبستانی آن قدر کم اهمیت تلقی می گردد که سرمایه گذاری منحصر به بخش غیر دولتی می شود، طبیعی است که وقتی فعالیت در مرحله آموزش و پرورش محدود به بخش غیر دولتی باشد و از طرف بخش دولتی هم نظارت و ارزشیابی دقیقی اعمال نشود، برنامه ها تحت تأثیر سلیقه ها و نظرات شخصی قرار می گیرد و از خط مشی صحیحی پیروی نمی کند. گاهی می بینیم که در گذشته موضوع گسترش زبان آموزی در مناطق دو زبانه کشورمان به حدی مورد توجه قرار می گیرد که آموزش قبل از دبستان هسته اصلی برنامه آموزش ابتدایی را تشکیل می دهد و دولت در این راه ناگزیر به سرمایه گذاری می شود و زمانی مسأله آن قدر مورد بی توجهی قرار می گیرد که به کلی آموزش قبل از دبستان از حیطه نظارت آموزش و پرورش خارج می گردد. به هر حال در تمام این مراحل روش آموزش در این مرحله حساس از وحدت نظر و هماهنگی لازم برخوردار نبوده است. خواه زمانی که اجرای برنامه ها کاملاً به عهده بخش خصوصی بوده است و خواه از سالهای کوتاه و زودگذر 1352 به بعد که برنامه ریزی پیش دبستانی هم یکی از فعالیتهای اساسی و جدی بخش دولتی به حساب آمده است (گروه آموزش قبل از دبستان وزارت آموزش و پرورش، 1386، صص 11 و 12) .

عدم وجود متولی خاص برای آموزش و پرورش پیش از دبستان، گستردگی تعداد کودکان تحت پوشش، نبود مواد آموزشی مناسب در حد نیاز و عدم وجود استانداردهای آموزش و به تبع آن روش های

آموزشی، مراکز پیش از دبستان را به استفاده از امکانات آموزشی موجود و گاه نامناسب برای کودکان پیش دبستانی سوق داده است (بازرگان، 1387، ص 143).

از طرف دیگر مسئولان برنامه های اصلاحی آموزش و پرورش معتقدند که اصلاح کمی و کیفی آموزش و پرورش باید از مقاطع پایین تر تحصیلی آغاز گردد تا بتوان شرایط تحول برای مقاطع بالاتر را مهیا ساخت، آنان تأکید دارند که بازسازی و اصلاح آموزش و پرورش فرایندی نیست که آن را با اقدامی ضربتی آن هم از رأس و قله هرم آموزشی آغاز کرد، بلکه اقدامات اصلاحی متناسب و سنجیده باید از قاعده هرم آموزشی، یعنی از سطح آموزش قبل از دبستان و آموزش ابتدایی شروع گردد تا بتوان آن را به صورت فرایندی فراگیر و همه جانبه به سطوح بالای آموزشی هدایت کرد. متأسفانه این توصیه کارشناسان در فرهنگ برنامه ریزی کشور ما جایگاه شناخته شده ای ندارد و از آن به عنوان یکی از اصول حاکم بر روند برنامه ریزی جامع آموزش و پرورش ملی بهره گرفته نمی شود (آقازاده، 1383، ص 220).

ارزشیابی از فعالیتهای آموزشی شرایط لازم را برای شفافیت عملکرد و پاسخگویی نظامهای آموزشی فراهم می کند و وسیله ای است که بدون استفاده از آن فعالیتهای آموزشی صرفاً "رها کردن تیر در تاریکی" خواهد بود. ارزشیابی کمک می کند نیازهای آموزشی شناسایی شود، بر اساس این نیازها برای نظامهای درسی و آموزشی هدف گذاری شده و برنامه های آموزشی مطلوب تدوین شود و سپس برای تحقق هدفها سازماندهی به عمل آید (عباس بازرگان، 1386، ص 26).

ارزشیابی، محور گمشده برنامه ریزی های آموزشی ناموفق است. در یک برنامه ریزی ناموفق و باری به هر جهت، شاید به طور شانس و اتفاقی و یا به دلیل ویژگیهای فردی برای تعدادی از فراگیرندگان، یادگیری اتفاق افتد. معمولاً اهداف این گونه برنامه ها کلی و ابزارهای آن ها برای دستیابی به اهداف، ضعیف و ناکاراست و نیز نقشی برای مربی و فراگیرنده در نظر گرفته شده است، مخدوش و ناروشن و به دور از فطرت طبیعی آنهاست. به همین جهت، این برنامه باید مورد ارزشیابی و قضاوتی غیرمستند به رفتار و یادگیری فراگیرنده قرار گیرد. در این گونه برنامه ها محتوای یک کتاب و یا نمایش از فعالیت

های از پیش طراحی شده، مورد ارزشیابی قرار می گیرد. اجازه موفقیت در یک کلاس (قبولی) با یک، چند یا چندین آزمون و معیار نمره و یا قضاوت هایی چون ضعیف، قوی، متوسط، تیزهوش و کم هوش صادر می شود. این معیارهای غیر مستند به میزان یادگیری فراگیرنده است که در ظاهر ضعف های برنامه را پوشش می دهد و در واقع، انرژی فراگیرنده، والدین، مربیان و جامعه را به گرفتن قبولی یا یکی از قضاوتهای راضی کننده بسیار عالی، عالی، قوی، تیزهوش و یا ناامیدکننده ضعیف و ردی را به همراه دارد. این گونه قضاوت ها همچون مهری بر پیشانی کودک می خورد، به طوری که به سختی می تواند در کودکی یا بزرگسالی ثابت کند که این قضاوت ها درباره او کلی گویی بوده و پایه و اساسی ندارد و حاصل نشناختن درست او بوده است (بازرگان، 1383، ص 8). هر گونه تحولی در آموزش و پرورش بدون ارزیابی و گرفتن بازخورد، تاثیری در یادگیری نخواهد گذاشت. شیوه های ارزشیابی ما همچنان سنتی و در تنگنای کمیت (اعداد یک تا بیست) و یا هر نام دیگری چون خوب، عالی، متوسط و غیره باقی مانده اند (بازرگان، 1387، ص 10).

در برخی از برنامه های دوره پیش از دبستان، ارزشیابی از پیشرفت کودک به صورت سلیقه ای و بسیار پراکنده صورت می گیرد و امکان بازبینی و بازخورد نتایج برنامه وجود ندارد.

کشور ما در زمینه آموزش در دوران اولیه کودکی در ابتدای راهی طولانی قرار دارد و نیازمند برنامه ریزی دقیق و سنجیده متناسب با وضعیت های موجود و مطلوب و انجام مطالعات و تحقیقات پیرامون شیوه های ارزشیابی از پیشرفت کودک، روشها، نظام ها و الگوهای آموزش و پرورش پیش از دبستان است. در همین راستا پژوهش حاضر نیز به بررسی و مقایسه وجوه اشتراک و افتراق و نقاط قوت و محدودیت روش یاددهی _ یادگیری و شیوه های ارزشیابی از پیشرفت کودک بر اساس الگوی برنامه ریزی چند بعدی و روش واحد کار در دوره پیش از دبستان می پردازد و تلاش می کند تا ضمن معرفی آنها زمینه را برای بالا بردن کیفیت و کارایی برنامه های درسی دوره پیش از دبستان مساعد نماید و

طراحان و برنامه ریزان آموزش و پرورش پیش از دبستان کشور را در جهت رفع مشکلات و ارائه روشهای مناسب یاری دهد .

اهمیت و ضرورت تحقیق

نگرش به دوره پیش از دبستان به منزله دوره ای از آموزش های کودک، که باید همانند سایر مراحل تحصیلی او حاوی برنامه های آموزشی و پرورشی مدونی باشد اهمیت بسیار دارد. اگر چه در کشور ما، آموزش پیش از دبستان هنوز از نظر سطح چندان گسترده نیست، اما به منزله اولین تجربه آموزشی کودک و به سبب تاثیر مهمی که در شکل گیری شخصیت او دارد، باید برنامه های هدف دار و تدوین یافته داشته باشد تا تمام جنبه های رشد و تکامل کودک را در بر گیرد، اگر اوقات کودک در مراکز آموزشی پیش دبستانی صرف کارهای غیر هدف دار و پیش بینی نشده گردد و نقطه آغاز و پایان برنامه ها معین نباشد، علاوه بر وارد آمدن آسیب های آموزشی، به جای اینکه کودک را برای آموزش رسمی آماده سازد، ممکن است تصویر نادرستی از مدرسه در ذهن او القاء کند (کورتیس ، اطهاری ، 1380 ، ص 9) .

روشها و طرق تدریس به طور مداوم تغییر پیدا می کند، آموزشگاهها و مربیان باید همگام با تغییراتی که در جهت نیازهای جامعه روی می دهد روش کار خود را اصلاح و یا تغییر دهند و روش بهتر و مؤثرتری در پیش گیرند. به هر اندازه که اطلاعات و دانش تازه تری درباره رشد و نمو کودکان به دست می آید، روش کار با کودکان و معیار انتظاراتی که باید از آنان داشت تغییر پیدا می کند (گروه آموزش پیش از دبستان وزارت آموزش و پرورش ، 1386 ، ص 14) .

اهمیت این مساله از آنجا ناشی می شود که یک برنامه آموزش و پرورش مناسب در این دوره، تجاربی محرک برای رشد ذهنی، زبانی، جسمی، اجتماعی و عاطفی کودکان را فراهم می آورد. اگر این نوع برنامه ها به گونه موثری سازمان داده شوند، می توانند محرومیت ناشی از کمبود های محیط خانه را جبران کنند و کودک را در ساختن مبنایی قوی برای سهولت رشد بعدی و بارورکردن استعدادهای کاملش یاری کند (کول ، مفیدی ، 1384 ، ص 22) .

سؤالهای تحقیق

- 1- روش واحد کار در آموزش و پرورش پیش از دبستان چیست؟
- 2- روش یاددهی - یادگیری الگوی برنامه ریزی چند بعدی در آموزش و پرورش پیش از دبستان چیست؟
- 3- تفاوتها و شباهتهای روش یاددهی - یادگیری الگوی برنامه ریزی چندبعدی و روش واحد کار در آموزش و پرورش پیش از دبستان چیست؟
- 4- شیوه های ارزشیابی از پیشرفت تحصیلی کودک در روش واحد کار در آموزش و پرورش پیش از دبستان چگونه است؟
- 5- شیوه های ارزشیابی از پیشرفت تحصیلی کودک در الگوی برنامه ریزی چندبعدی در آموزش و پرورش پیش از دبستان چگونه است؟
- 6- تفاوتها و شباهتهای شیوه های ارزشیابی از پیشرفت تحصیلی کودک در الگوی برنامه ریزی چندبعدی و روش واحد کار در آموزش و پرورش پیش از دبستان چیست؟

هدف کلی

"بررسی تطبیقی روش یاددهی - یادگیری و شیوه های ارزشیابی از پیشرفت کودک بر اساس برنامه ریزی چندبعدی و روش واحد کار در آموزش و پرورش پیش از دبستان"

اهداف جزئی تحقیق

- 1- معرفی و شناساندن روش واحد کار در آموزش و پرورش پیش از دبستان.
- 2- معرفی و شناساندن روش یاددهی - یادگیری برنامه ریزی چندبعدی در آموزش و پرورش پیش از دبستان .
- 3- مقایسه روش یاددهی - یادگیری برنامه ریزی چندبعدی و روش واحد کار و تحلیل تفاوتها و شباهتهای آنها .